

Statiegeldblikjes inleveren in het hoger onderwijs

Het is was écht geen grap: sinds 1 april jl zit er statiegeld op blikjes. Om zwerfafval te voorkomen en recycling te bevorderen kunnen blikjes net als PET-flesjes apart worden ingeleverd. Omdat jongeren grootverbruikers zijn van blikjes (en flesjes), willen de onderwijsinstellingen de inzameling hiervan graag faciliteren. Bovendien hoort blik nu niet meer bij P(M)D. Tijd om de bakken aan te passen dus en inname-machines te plaatsen. Maar hoe pak je dat aan op een hogeschool of universiteit? **CARMEN COSIJN**

90% MINDER ZWERFAFVAL

Het probleem is duidelijk: te veel blikjes en flesjes belanden in het milieu. Volgens onderzoek kan dit door statiegeld flink teruggebracht worden: met 70-90%. Als het de verpakkingindustrie niet zou lukken deze ambitieniveaus zelf te halen, kwam er statiegeld. Zo geschiedde. De consument betaalt nu 15 cent extra voor blikjes en kleine flesjes zodat de verpakkingen goed gerecycled kunnen worden. En in de komende jaren schonere bermers als grootste winst.

SCHOLEN ZIJN VRIJWILLIGE INNAMEPUNTEN

Supermarkten en tankstations zijn verplicht statiegeldproducten in te nemen. Bij de kassa of via een

inname-machine worden de blikjes gescand. Overige verkooppunten zijn dit niet verplicht, maar kunnen vrijwillig een innamepunt worden. Ingenomen flessen gaan dan via de groothandel terug naar Statiegeld Nederland en zij keren het statiegeld weer uit aan bijvoorbeeld de cateraar. Vrijwillige innamepunten kunnen naast uitkeren aan de klant ook kiezen voor doneren aan een goed doel.

VOORAL DONATIEBAKKEN

Deelnemers van de duurzaamheidskring 'afval en circulair' met 20 instellingen uit het hoger onderwijs delen hun ervaringen. De meeste scholen uit de kring kozen met de invoering van statiegeld op PET in 2021 voor de optie doneren aan een

goed doel. Op die manier konden ze wel een bijdrage leveren aan duurzaamheid, maar was geen extra handeling nodig voor het kassapersoneel om verpakkingen in te nemen voor korting of zelfs terugbetaling. Bovendien heb je daarvoor ook extra ruimte nodig bij de kassa.

Avans Hogeschool koos voor een hybride vorm: donatiebakken (de zogenaamde flesvormige PET-man) voor het goede doel (Plastic Soup Foundation) in combinatie met korting bij de kassa van de kantine. Contractmanager facilitair Miranda Vos: 'We waren in 2019 koploper met een fles-inzamelmachine van Coca-Cola tegen 10 cent vergoeding. Dit systeem sloot echter niet aan bij het statiegeldsysteem van 2021 en was bovendien te duur om te onderhou-

(jaarlijks in NL)	VERKOOP	ZWERFAFVAL IN MILIEU	
		Huidig	Doel (-90%)
Kleine PET-flessen	900 miljoen	100 miljoen	max. 10 miljoen
Blikjes	2,5 miljard	150 miljoen	max. 15 miljoen

Via PET- en CAN-mans kun je statiegeldflesjes en -blikjes doneren voor het goede doel. (Foto: Knapzak Benelux BV)

den. Nu hebben we twintig PET-mans en geven we op al onze (16) locaties korting aan de kassa.’

VEEL VERVUILING EN LAGE INNAME-AANTALLEN

Miranda vertelt verder: ‘We schijnen het best goed te doen; in 2022 namen we 9.000 flesjes in volgens Statiegeld Nederland. Die komen vooral binnen via de PET-mans,

korting bij de kassa is minimaal. Ondanks de flesvorm en de ronde opening vinden we helaas ook ander afval terug in de PET-mans. Om afkeur te voorkomen halen we dit er handmatig uit voordat het naar de verwerker gaat. Maar met verkoopcijfers van 1.000 PET-flesjes per dag, denken we dat we de inname-cijfers nog wel wat op kunnen krikken door inname beter te faciliteren. Daar

komen nu ook de blikjes bij, zo’n 400 per dag.’

Bovendien hebben de afvalinzamelaars aangegeven dat PMD nu PD is geworden. Blik hoort bij statiegeld en vervuult daarmee sinds 1 april de P(M) D-stroom. ‘Waar flesjes misschien nog mee naar huis werden genomen, denken we dat de studenten graag snel af willen van hun lekkende blikjes. Bij ons zaten er vóór april zo’n »

Avans Hogeschool breidt hun afvaleilanden uit met een modulaire schakelset voor statiegeldproducten.

15 blikjes in een PMD-zak. Om te voorkomen dat ze alsnog bij het de PD of restafval belanden, willen we het inzamelen verduidelijken en uitbreiden. In plaats van aparte losstaande bakken voegen we een bak voor statiegeld toe aan onze afvaleilanden.'

AANPASSING BORDEN AFVALBAKKEN

Miranda vervolgt: 'Rondom de cateringpunten van Avans breiden we de eilanden nu uit. Dat betekent een extra schakelset voor statiegeld-blikjes en -flesjes. Daarnaast moet de informatie over PMD worden aangepast. Met in totaal 600 afvaleilanden is zo'n aanpassing ook een flinke financiële investering.'

'We hebben daarom in 2020 gekozen voor modulaire sets, zodat we beter in kunnen spelen op dergelijke veranderingen in afvalscheiding. Onze afvalinzamelaar ondersteunt hier gelukkig veel bij. In 2022 voegden we ook al extra inzamelunits toe voor de aparte inzameling van etensresten.'

PILOT MET MACHINALE INNAME

Naast de afvaleilanden komt de machine voor statiegeld weer terug op de campus. Miranda: 'We denken dat directe teruggave van statiegeld uiteindelijk toch het beste werkt. We brengen de Reverse Vending Machine (RVM) terug naar Avans! We kunnen meedoen met de pilot van Statiegeld

Nederland waarbij we de machine in bruikleen krijgen. Hier hebben we een handige plek voor gekozen in de looproute direct buiten de grootste kantine.

Op deze manier ontstaat er een hybride systeem: duidelijke afvaleilanden waar je flesjes en blikjes kan inleveren voor het goede doel in combinatie met directe teruggave van statiegeld met een RVM. We verwachten dat die combinatie zorgt voor meer inname en minder vervuiling.'

Als start van de pilot heeft Statiegeld Nederland op 21 juni 2023 een eerste inlevermachine op een middelbare school geplaatst. Daar krijgen scholieren hun statiegeld meteen terug via Tikkie Terug. Met de pilot op in totaal 10 onderwijslocaties, waaronder Avans, hoopt Statiegeld Nederland dat nog meer scholieren en studenten hun blikjes en flesjes inleveren.

KLEINE HANDLINGVERGOEDING PER FLES

Er is geen financiële ondersteuning beschikbaar voor de investering in een RVM. Deze apparaten kosten minimaal € 10.000. Inclusief pers (compactor) zijn de kosten nog hoger. Wel is er een handlingvergoeding per blikje/flesje bij machinale inname. Vuistregel is dat de machine zich daarmee in vijf jaar terugverdient bij 150.000 stuks jaarlijkse inname.

Voor Avans betekent dit dat 1 op de 3 flesjes en blikjes ingeleverd moeten worden.

De pilot zal ook moeten uitwijzen in hoeverre deze aantallen haalbaar zijn om zo de businesscase voor onderwijsinstellingen rond te maken.

INNAME KAN AFVAL
VAN BLIKJES EN FLESJES
IN HET MILIEU MET 70-
90% VERMINDEREN

Ondanks dat er veel flesjes en blikjes in omgang zijn, zijn zij immers niet verplicht om in te zamelen. Miranda voegt toe: 'We zien hierin wel een belangrijke rol voor ons. We willen zwerfafval beperken en recycling stimuleren. Bovendien maken we studenten en medewerkers zo bewuster van hun materiaalgebruik. En zij zijn tenslotte de volgende generatie.'

Deze case is gepubliceerd binnen het project van de duurzaamheidskring 'afval en circulair' met instellingen in het hoger onderwijs. Deze is geïnitieerd en gefinancierd door het programma VANG Buitenshuis van Rijkswaterstaat. Stichting Stimular begeleidt het initiatief.

DE AUTEUR IS STIMULAR-ADVISEUR